

DECÀLEG DEONTOLÒGIC

**per als professionals dels mitjans
de comunicació**

Manifestació GLT del 28 de Juny de 2005

**pel tractament de les realitats de gais, lesbianes
i homes i dones transsexuals**

Aquest decàleg es va elaborar i discutir en el marc de les jornades “25 anys bellugant la ploma: gais, lesbianes i transexuals davant dels mitjans de comunicació” organitzades per la revista Infogai el novembre de 2004.

Volem agrair la participació dels i les militants del Col·lectiu Gai de Barcelona, Grup de Transexuals Masculins de Barcelona, Front d'Alliberament Gai de Catalunya, Ecogais, Grup de Lesbianes Feministes, Casal Lambda, Euskal Herriko Gay-Les Askapenerako Mugimendua (Euskal Herria), Gaytasuna (Vitoria-Gasteiz), Towanda (Saragossa), Grup d'Identitat de Gènere i Transsexualitat - Col·lectiu Lambda València; i també la presència de la revista Zero, la revista Lambda, el programa de ràdio “Obre't d'orelles” i els programes de televisió GLBT (Localia TV) i Uaiemsiei (Flaix TV); i, finalment, als ponents David Córdoba, Joan Pujol, Marcelo Soto i Llibert Ferri.

Edita:
INFOGAI
Passatge Valeri Serra, 23
08011 Barcelona
Tel. 934 534 125
Fax 933 230 446

Apartat de Correus 32.016
08080 Barcelona

infogai@colectiugai.org

Traductors:
Ferran Pereda (Castellà)
Josean Odiaga (Euskera)
Afonso Becerra (Gallec)

Disseny i Impressió:
Pereda Impresor S.L. 93 309 45 17

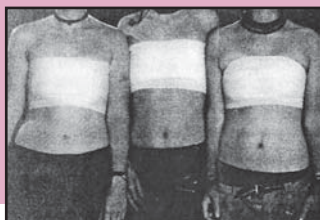
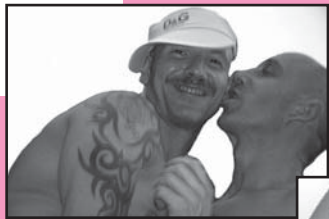
Dipòsit Legal: B - 53934 - 2005

Amb el suport de:

sumari ...

Introducció	5
<hr/>	
Cartes de suport	
<hr/>	
Regidoria de Dona i Drets Civils, de l'Ajuntament de Barcelona	6
Col·legi de Periodistes de Catalunya	7
Associació de Dones Periodistes de Catalunya	8
Sindicat de Periodistes de Catalunya	9
<hr/>	
Decàleg Deontològic	
<hr/>	
Decàleg Deontològic (català)	13
Decálogo Deontológico (castellano)	17
Dekalogo Deontologikoa (euskera)	21
Decálogo Deontológico (galego)	25
<hr/>	
Exemples analitzats a les Jornades del Novembre del 2004	
<hr/>	
Aplicacions i anàlisi de notícies GLT a la premsa	29
Tractament mediàtic de les agressions homòfobes a la primavera de 2004	30

INFOGAI
Passatge Valeri Serra, 23
08011 Barcelona
Tel. 934 534 125
Fax 933 230 446

Barcelona 30 de Novembre de 2005

Companyes i companys,

El motiu del present treball és fer-vos a mans una eina útil perquè el col·lectiu de gais, lesbianes i homes i dones transsexuals (GLT) puguem veure les nostres realitats tractades amb dignitat i respecte en els mitjans de comunicació.

Som conscients de la sensibilitat dels i les professionals dels mitjans respecte els col·lectius marginats socialment. Per això sabem de la vostra bona disposició per escoltar les nostres propostes recollides en el present decàleg.

Sabem també que aquest no és un treball perfecte, que han quedat moltes coses per dir, que altres potser no estan ben expressades... però és aquest un intent novedós i un primer pas d'apropament del col·lectiu GLT i els i les professionals dels mitjans.

Infogai

Benvolguts i benvolgudes,

El llenguatge és l'instrument amb què expliquem el món en el que vivim, qui som més enllà de nosaltres mateixos i mateixes i quina és la realitat en la seva versió oficial. Entendre l'ésser humà significa traduir-lo, trobar les paraules que li atorguen la personalitat a través de la construcció d'una identitat. La història es fa transcendent per i en el llenguatge i tot moment requereix i reclama la seva paraula.

En la necessitat de donar nom a la realitat hi ha qui ocupa la centralitat del discurs que s'ha construït de manera hegemònica, un discurs que es construeixen des de l'oposició i fonamenta l'exclusió de qui no compleix amb el cànon que determina el perfil de la normalitat.

I qui determina aquest perfil de la normalitat? Només hem de repassar les paraules escrites per adonar-nos de les absències, que mai són casuals, i dels adjectius emprats en l'elaboració del relat que tampoc són neutres en la seva funció de complement del nom. I com no, aquí els Mitjans de Comunicació hi juguen un paper força rellevant.

És per aquest motiu que des de la Regidoria de Dona i Drets Civils hem considerat aquest projecte com una oportunitat per interrogar-nos a l'entorn de la nostra realitat, de qui som i de per què som i esdevenim en el món en funció de les decisions personals que prenem. Aquest és un camí per treballar conjuntament i denunciar les mancances d'aquest llenguatge dominant que ens obliga contínuament a explicar-nos en el marc d'un univers meticulosament heteronormat i androcèntric.

El llenguatge pot esdevenir un obstacle en la construcció d'un món on tots i totes puguem expressar-nos des de la nostra personalitat. Ara bé és a través de les paraules que transformem la realitat al significar-la, i aquest fet no podem obviar-lo. Per tant, volem felicitar aquesta iniciativa del Col·lectiu Gai de Barcelona que és i serà una eina de gran utilitat per a totes les persones que tenim en la paraula l'instrument d'interrelació amb el nostre entorn, i animar-nos a seguir col·laborant amb projectes que ens permeten trobar espais per reflexionar i debatre com volem ser.

Barcelona, 14 de novembre de 2005

Col·legi de Periodistes
de Catalunya

Rambla de Catalunya, 10, Pral.
08007 Barcelona
Telèfon 933 171 920
Fax 933 178 386
col·legi@periodistes.org
www.periodistes.org

Barcelona, 2 de novembre de 2005

Sr. **Ferran Pereda**
Revista INFOGAI
Ptge. Valeri Serra, 23
08011-Barcelona

Senyor,

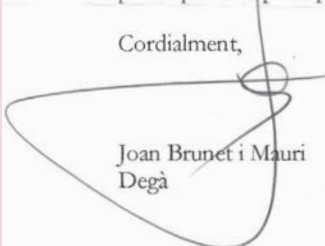
Havent rebut el Decàleg Deontològic pel tractament de les notícies envers gais, lesbianes i transsexuals per vostès elaborat i editat, els felicitem pel treball realitzat que considerem, a més, una bona iniciativa.

El col·lectiu que aplega gais, lesbianes i transsexuals ha patit, des de sempre, una marginació social tant violenta com injusta. D'aquí també que ens sentim plenament solidaris en la lluita que porteu a terme en defensa de les vostres llibertats.

El vostre decàleg s'afegeix a altres iniciatives semblants que sobre qüestions socials diverses, varen emprendre els col·lectius que, com el vostre, se sentien marginats i maltractats, fins i tot informativament parlant. Aquests decàlegs han ajudat a què els i les periodistes i els mitjans de comunicació catalans, trobéssim fórmules d'equitat a l'hora d'informar de qüestions que afecten a aquells col·lectius.

Com sabeu –i com farem també en aquest cas–, és voluntat del Col·legi de Periodistes de Catalunya el traslladar i donar a conèixer al nostre col·lectiu el resultat d'iniciatives que, com la vostra, treballen per una societat més respectuosa i més justa; una societat més oberta i més sabedora de la riquesa que li aporten les persones i els col·lectius de la qual en formen part i que en cap cas poden ser marginats.

Cordialment,

Joan Brunet i Mauri
Degà

dones periodistes

Associació de Dones Periodistes de Catalunya

Barcelona 10 de novembre 2005

Revista Infogai
Passatge Valeri i Serra 23
08011 Barcelona

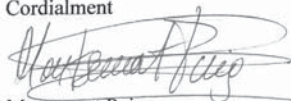
Amigues i amics;

La Junta de l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya, ha vist amb simpatia la vostra iniciativa d'elaborar un Decàleg ètic pel tractament de les notícies sobre gais, lesbianes i transsexuals als Mitjans de Comunicació, fruit de les Jornades de debat celebrades el 13 i 14 de novembre de 2004.

Sabem molt bé la uniformitat dels Mitjans i la càrrega d'estereotips que transmeten i com això condiciona l'opinió pública, per tant es positiu que vosaltres com nosaltres també demaneu presència i visibilitat, una imatge plural i diversa i un llenguatge respectuós.

Recolzem aquesta iniciativa i us desitgem molta sort en la pròxima fase de difusió i explicació als mitjans de comunicació.

Cordialment

Montserrat Puig
Presidenta Associació Dones Periodistes de Catalunya

INFOGAI
Ptge. Valeri Serra, 23
08011 BARCELONA

Companys,

Us fem arribar aquesta carta, primer de tot, per felicitar-vos pel recent 25è aniversari de la vostra revista. És molt important que el col·lectiu gai disposi d'un mitjà de comunicació propi i amb aquesta llarga trajectòria. Igualment, és encomiable el treball que vareu fer a les jornades del novembre de l'any passat, redactant un codi ètic pel tractament de les notícies que tracten de gais, lesbianes i homes i dones transsexuals.

Les conclusions a les que heu arribat en la redacció d'aquest codi ètic transpiren una preocupació basada en la discriminació que patiu, molt sovint des dels mitjans de comunicació.

Específicament trobem molt adient el primer punt del decàleg que reclama una atenció especial a la invisibilitat que pateixen les dones lesbianes i els homes transsexuals com grup invisibilitzat dintre d'un col·lectiu en si mateix marginat.

També ens ha cridat l'atenció l'apartat en el qual incidiu en l'ús de termes incrustats en el llenguatge quotidià i que reflecteixen una fòbia social molt arrelada vers els gais, lesbianes i transsexuals.

Considerem que heu creat una bona eina de suport i de reflexió pel treball diari dels periodistes. No dubteu que ho farem arribar a la nostra afiliació, perquè coneguin de primera mà els vostres suggeriments.

Us animem a continuar lluitant, alhora que us enviem una forta abraçada

Dardo Gómez
President del Sindicat de Periodistes

Barcelona, 29 de novembre de 2005

Ronda Universitat, 20, 3er 1ª - 08007 Barcelona – Tel. 934 127 763 – Fax 934 121 273
E-mail: spc@sindicat.org Pàgina web: <http://www.sindicat.org>

Manifestació a Barcelona del 28 de juny 2005

DECÀLEG
DEONTOLÒGIC
per als professionals dels mitjans
de comunicació

**pel tractament de les realitats
de gais, lesbianes
i homes i dones transsexuals**

LESBIANA?
ENCANTADA,
ÉS UN PLAER.

manifestació a Reus
 dt. **28 juny 19:30h**
 Plaça de la Llibertat

acte central
 dv. **1 juliol 19:00h**
 Cotxeres Borrell
 Viladomat, 2-8. Barcelona
 Metro Poble Sec o St. Antoni

manifestació a Barcelona
 ds. **2 juliol 18:30h**
 plaça Universitat

gran festa
 ds. **2 juliol 22:00h**
 plaça Universitat, Bcn

més informació a: www.28juny.org

28 DE JUNY DE 2005
DIA INTERNACIONAL PER
L'ALLIBERAMENT GAL, LESBIC
I TRANSSEXUAL

Amb la col·laboració de:

 Ajuntament de Barcelona
 Regidoria de Dona i Drets Cívics

 Generalitat de Catalunya
 Institut Català de la Dona

Organitza:

Comissió Unitària
28 de Juny
 Per a l'alliberament gal, lesbic, i d'hommes
 i dones transsexuals i intersexuals.

Cartell convocant a la manifestació del 28 de Juny de 2005

DECÀLEG

GAIS, LESBIANES I TRANSSEXUALS DAVANT ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ. Document elaborat i discutit en el marc de les jornades *25 anys bellugant la ploma; gais, lesbianes i transsexuals davant dels mitjans de comunicació*, organitzades per la revista Infogai i el Col·lectiu Gai de Barcelona el 13 i 14 de novembre de 2004.

Lesbianes, gais i dones i homes transsexuals (LGT) hem avançat molt en els darrers anys pel que fa a la presència als mitjans de comunicació. Tot i això, els mitjans de comunicació continuen adoptant un punt de vista heterosexista des del qual el tractament del col·lectiu LGT va lligat a estereotips, exclusions i invisibilitats. Els estereotips impedeixen donar compte de la immensa diversitat de formes de viure i de ser. Alhora, aquests estereotips han fet que es privilegiï una imatge, sobretot del gai, molt elitista, que resulta exclouent i margina els gais que no poden o no volen seguir aquest model de vida. Finalment, aquest avanç en la presència als mitjans no ha estat igual per a tothom: homes transsexuals i lesbianes resten força invisibilitzats.

El moviment LGT, des de la seva pluralitat, ha contribuït i contribueix a multiplicar les formes de viure per construir persones més lliures de les cadenes que suposa el gènere en el marc d'una societat heterosexista i patriarcal. En el marc d'una socie-

tat que es vol democràtica, els mitjans de comunicació han d'estar compromesos en la transmissió de valors com la llibertat, la igualtat i la diversitat de models de vida.

Aquest decàleg té la voluntat d'aglutinar moltes de les reflexions que s'han fet des de fa anys sobre el tractament que fan els mitjans de comunicació sobre LGT donant-hi un punt de vista pràctic, per tal d'estendre-les als i les professionals dels mitjans de comunicació.

El decàleg s'emmarca en una actitud crítica i propositiva amb els mitjans de comunicació generalistes elaborada des del moviment LGT. Paral·lelament a aquesta labor crítica, considerem que s'ha de continuar treballant en la línia de crear i mantenir mitjans de comunicació propis del col·lectiu LGT des dels quals puguem continuar repensant-nos, criticant i construint.

Es tracta d'un decàleg que s'emmarca en un espai i en un moment determinats.

DECÀLEG

Les reivindicacions que aquí recollim responen a aquesta realitat concreta. Amb el temps caldrà revisar-les. Cal estar amants, mantenir viu el debat sobre la nostra participació com a gais, lesbianes i homes i dones transsexuals als mitjans de comunicació. Cal anar actualitzant les demandes en funció de com vagi canviant la situació per continuar marcant-nos objectius que contribueixin a avançar cap a una societat cada vegada més plural.

PROPOSTES LGT ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ

Imatge de lesbianes, gais i transsexuals als mitjans de comunicació

1. Tot i que en els darrers anys hi ha hagut un avanç prou notable en la **presència i la visibilitat** dels gais en els mitjans de comunicació, les lesbianes i els/les transsexuals continuen tenint poca presència en els mitjans. A més, cal ampliar aquesta presència a tots els àmbits, no només quan es faci referència estrictament a l'opció i la identitat sexuals. Considerem que cal reforçar especialment la presència de transsexuals masculins i de lesbianes, ja que dins el col·lectiu LGT són els més invisibilitzats.

2. Cal promoure una **imatge plural i diversa** de lesbianes, transsexuals i gais. Sovint s'ha promogut la imatge del gai com un home jove, amb poder adquisitiu i atractiu. Aquesta imatge resulta consumista i exclouent perquè no té en compte que hi ha gais de totes les edats, classes socials

i ètnies. En el cas de les lesbianes i dels homes transsexuals, no hi ha un estereotip tan establert perquè són pràcticament invisibilitzats en els mitjans de comunicació. Pel que fa a les dones transsexuals, es transmet una imatge estereotipada que sovint arriba a la falta de respecte. A més, sovint s'ha mostrat l'opció i la identitat sexuals com uns factors determinants de les vides de lesbianes, gais i transsexuals, com si visquéssim sempre preocupats pels possibles conflictes que genera la nostra sexualitat. Si bé és cert que la nostra sexualitat ens ha creat patiment pel fet de viure en una societat heteropatriarcal i ens connecta amb un llarg passat col·lectiu de repressió, discriminació i agressions, la vida de gais, lesbianes i transsexuals no gira només al voltant de la nostra opció i identitat sexuals: cal mostrar que són un àmbit vital més al costat d'altres com el familiar, laboral, d'amistats...

3. Cal fer un esforç més gran per **suprimir l'homofòbia** del llenguatge de tots els productes dels mitjans de comunicació, sobretot en els programes d'entreteniment, on és especialment freqüent. Tot i que sovint s'utilitzen expressions homòfobes sense voluntat d'ofendre perquè estan molt arrelades en el llenguatge quotidià, cal fer un esforç per eliminar, per exemple, donar pel cul com a sinònim de degradar algú, mariconada per dir que una cosa és insubstancial, o la utilització com a insults de paraules com bollera, marimacho, travelo o marica. També resulten ofensius els acudits que promouen estereotips i que es burlen o utilitzen el qüestionament de

l'opció sexual com a forma d'atacar o deslegitimar. Sovint les persones que utilitzen aquest llenguatge no són conscients que poden ofendre algú, però haurien de tenir en compte que aquestes expressions estan relacionades amb les situacions en què, des de la infància, lesbianes, transsexuals i gais se'ns ha degradat i humiliat per la nostra forma de viure.

Tractament de la informació

4. Reclamem un **tractament professional i rigorós de les notícies referents a temes LGT**. Per això cal que els i les professionals que tractin el tema coneixin a fons els orígens i la realitat actual del moviment LGT i que contrastin les seves informacions (cal dir que encara massa sovint es noten els prejudicis i estereotips del o de la periodista en el tractament de la informació).

5. Durant molts anys, des dels mitjans s'ha contribuït a presentar una imatge negativa de gais, lesbianes i transsexuals associada a aspectes com el patiment, malalties com la sida, el suïcidi o la prostitució. Per això demanem que en les notícies protagonitzades per lesbianes, gais o transsexuals o en els productes de ficció, **no es presenti la condició de gai, transsexual o lesbiana com si estigués connectada intrínsecament amb situacions truculentes, la malaltia, la mort o el patiment**.

6. El moviment LGT ha estat i és un actor clau dels canvis socials de les darre-

res dècades i ha contribuït i contribueix a construir una societat més igualitària i més lliure. Dins del moviment LGT hi ha un gran nombre d'organitzacions i grups amb estratègies i reivindicacions molt diferents. Considerem que els mitjans de comunicació s'han de fer **ressò de l'activitat i les reivindicacions dels moviments LGT** donant compte de la seva pluralitat, diversitat i contribució a la construcció d'una societat més lliure i democràtica.

7. Actualment són pocs els i les **professionals lesbianes i gais dels mitjans de comunicació** que viuen amb naturalitat i públicament la seva opció sexual. Sovint, els que no han sortit de l'armari esgrimeixen que no es té per què fer bandera de l'opció sexual. A aquesta afirmació s'hi poden fer, almenys, dues objeccions: és molt important que els personatges públics siguin uns referents (ja que així poden contribuir a construir una imatge més plural i positiva del col·lectiu LGT) i, a més, no dir-ho suposa acceptar el discurs homofòbic que diu que ser gai/lesbiana és una cosa que cal amagar i de la qual cal avergonyir-se. Des d'aquí encoratgem els i les professionals gais i lesbianes dels mitjans de comunicació a viure públicament i en llibertat la seva opció sexual.

8. L'homofòbia sovint es transmet a través del llenguatge, per això fem les següents **propostes terminològiques**:

-En comptes de parlar d'homosexuals o de comunitat homosexual és preferible

DECÀLEG

parlar de lesbianes i gais, ja que l'ús d'un terme que pretengui incloure ambdógrups sol comportar la invisibilització de les lesbianes. Formular aquestes distincions contribueix a visibilitzar que, tot i que compartim algunes condicions de vida i objectius de lluita, som dos col·lectius diferenciats. A més, en parlar de transsexuals és recomanable diferenciar dones i homes transsexuals, ja que si no aquests últims solen quedar invisibilitzats.

-El terme homosexual és un terme mèdic que es va crear el segle XIX quan es considerava que ser gai/lesbiana era una malaltia. Per aquest motiu apostem per utilitzar els termes lesbiana i gai, ja que no connoten una discriminació.

-Estendre l'ús dels termes homofòbia, lesbofòbia i transfòbia entesos com a aversió a gais, lesbianes i transsexuals respectivament.

-Normalitzar l'ús del terme gai com a paraula pròpia de la nostra llengua (per tant, evitar escriure-la en cursiva com si es tractés d'un neologisme) ja que es tracta d'una paraula d'origen occità i que, a més, actualment forma part del llenguatge quotidià.

-Pel que fa al tractament dels i les transsexuals, sovint el/la periodista es refereix al/la transsexual en funció del sexe de naixement en comptes de fer-ho en funció del gènere amb el qual s'identifica. El gènere amb què ha de ser tractat ha d'estar determinat per la mateixa persona en funció de la seva voluntat i no del seu naixement, al marge de consideracions legals i mèdiques.

Gais, lesbianes i homes i dones transsexuals d'objectes a subjectes

9. Lesbianes, gais i dones i homes transsexuals **apareixem als mitjans de comunicació com a objectes** sobre els quals la societat heterosexista opina si som dignes de tenir els mateixos drets o no, si ens accepten o no, etc. Actualment, un debat molt habitual als mitjans de comunicació és si hem de poder casar-nos (pel civil) i adoptar fills. En aquests debats hi sol haver representants de l'Església (a qui, sorprenentment en un Estat no confessional, sempre se'ls demana si hem de poder accedir al casament civil) i metges o psicòlegs (cosa que ens recorda que no som tan lluny de la consideració de lesbianes, transsexuals i gais com a malalts). Transsexuals, gais i lesbianes no volem continuar apareixent com a objecte de debat: no volem que la societat heterosexista, ni representants de l'Església ni de la ciència continuïn opinant com hem de viure. Alhora, creiem que no s'ha de donar veu a persones que tinguin opinions clarament homòfobes, lesbòfobes o trànsfobes ja que el límit de la llibertat d'expressió ha de ser el respecte als drets humans.

10. Som els gais, les lesbianes i els i les transsexuals qui hem de decidir per quins drets i llibertats volem lluitar; en definitiva, per com volem viure. **Volem ser subjectes, protagonistes del nostre discurs;** volem fer sentir la nostra veu no des de la necessitat d'acceptació sinó des de la força: no només fent públic el que demanem sinó també mostrant el que podem aportar per construir una societat on totes i tots siguem més lliures i iguals.

DECÁLOGO

GAYS, LESBIANAS Y TRANSEXUALES FRENTE A LOS MEDIOS DE COMUNICACIÓN. Documento elaborado y discutido en el marco de las jornadas *25 anys bellugant la ploma; gais, lesbianes i transsexuals davant dels mitjans de comunicació*, organizadas por la revista Infogai y el Col·lectiu Gai de Barcelona el 13 y 14 de noviembre de 2004.

Lesbianas, gays y mujeres y hombres transexuales (LGT) hemos avanzado mucho en los últimos años con respecto a la presencia en los medios de comunicación. Aún así, los medios de comunicación continúan adoptando un punto de vista heterosexista en el que la aparición del colectivo LGT va atado a estereotipos, exclusiones e invisibilidades. Los estereotipos impiden dar cuenta de la inmensa diversidad de formas de vivir y de ser. Estos estereotipos han hecho que se privilegie una imagen, sobretodo del gay, muy elitista, que resulta excluyente y margina a los gays que no puedan/quieran seguir este modelo de vida. Finalmente, esta mayor presencia no ha sido igual para todo el mundo: hombres transexuales y lesbianas permanecen muy invisibilizados.

El movimiento LGT, desde su pluralidad, ha contribuido y contribuye a multiplicar las formas de vivir, para construir personas más libres de las cadenas que supone el género, en una sociedad heterosexista y machista. En el marco de una sociedad que se quiere democrática, los medios de comunicación tienen

que estar comprometidos en la transmisión de valores como la libertad y la diversidad de formas de vivir.

Este decálogo tiene la voluntad de aglutinar muchas de las reflexiones que se han hecho desde hace años, sobre el tratamiento que hacen los medios de comunicación sobre LGT, dándoles un punto de vista práctico, con el fin de extender estas aportaciones a los y las profesionales de los medios de comunicación.

El decálogo se enmarca en una actitud crítica y propositiva con los medios de comunicación en general, elaborada desde el movimiento LGT. Paralelamente a esta labor crítica, consideramos que hay que continuar trabajando en la línea de crear y mantener medios de comunicación creados desde el colectivo LGT desde los cuales podamos continuar replanteándonos, criticando y construyendo una sociedad más libre.

Se trata de un decálogo que se enmarca en un espacio y un momento determinados.

DECÁLOGO

Las reivindicaciones que aquí se recogen responden a esta realidad concreta. Con el paso del tiempo será necesario revisarlas. Debemos estar atentas y atentos, mantener vivo el debate sobre cual debe ser nuestra participación como gays, lesbianas y hombres y mujeres transexuales en los medios de comunicación. Se tiene que ir actualizando las demandas en función de cómo vaya cambiando la situación para continuar marcándonos nuevos objetivos que contribuyan a avanzar hacia una sociedad cada vez más plural.

PROPUESTAS LGT A LOS MEDIOS DE COMUNICACIÓN

Imagen de lesbianas, gays y transexuales en los medios de comunicación

1. Aunque en los últimos años se ha producido un adelanto lo suficientemente notable en la **presencia y visibilidad** de los gays en los medios de comunicación, las lesbianas y los/las transexuales continúan teniendo poca presencia en los medios. Hace falta ampliar esta presencia a todos los espacios, no sólo cuando se esté refiriendo estrictamente a temas sobre la opción e identidad sexual. Consideramos que hace falta reforzar especialmente la presencia de transexuales masculinos y de lesbianas, puesto que dentro del colectivo, son los más invisibilizados

2. Hay que propiciar una **imagen plural y diversa** de lesbianas, transexuales y gays. A menudo se ha privilegiado la imagen del gay como un hombre joven, con poder adquisitivo y atractivo. Esta imagen resulta consumista y excluyente porque no tiene en cuenta que hay gays de todas las edades, clases sociales

y etnias. En el caso de las lesbianas y de los hombres transexuales, no hay un estereotipo tan establecido porque son prácticamente invisibilizados en los medios de comunicación. Con respecto a las mujeres transexuales, la imagen que se transmite a menudo llega a la falta de respeto. A la vez, se ha mostrado la opción e identidad sexuales como factores determinantes de las vidas de lesbianas, gays y transexuales, como si viviéramos siempre preocupados por los conflictos generados por nuestra sexualidad. Es cierto que nuestra sexualidad nos ha creado sufrimiento por el hecho de vivir en una sociedad heteropatriarcal y ésto nos conecta con un largo pasado colectivo de represión, discriminación y agresiones, pero la vida de gays, lesbianas y transexuales no gira sólo alrededor de las consecuencias de nuestra opción e identidad sexuales: hace falta mostrar que son un ámbito vital más al lado de otros como el ámbito familiar, laboral, de amistades...

3. Hay que **suprimir la homofobia** del lenguaje en todo tipo de producciones de los medios de comunicación, sobretodo en los programas de entretenimiento, donde es especialmente frecuente. A pesar de que a menudo se utilizan expresiones homófobas sin voluntad de ofender porque están muy arraigadas en el lenguaje cotidiano, es necesario hacer un esfuerzo para eliminar, por ejemplo "dar por el culo" como sinónimo de degradar a alguien, "mariconada" queriendo decir que algo es insustancial, o la utilización como insultos de palabras como "bollera", "marimacho", "travelo" o "marica". También resultan ofensivos los chistes que se burlan, promueven estereotipos o utilizan el cuestionar la opción sexual como forma de atacar o

deslegitimar a alguien. A menudo, las personas que utilizan este lenguaje no son conscientes que puedan ofender a alguien, pero deberían tener en cuenta que estas expresiones están relacionadas con las situaciones con las que desde la infancia a lesbianas, gays y hombres y mujeres transexuales se nos ha degradado y humillado por nuestra forma de vivir.

Tratamiento de la información

4. Reclamamos un **tratamiento profesional y riguroso de las noticias referentes a temas LGT**. Para esto hace falta que los profesionales que traten el tema conozcan con profundidad los orígenes y la realidad actual del colectivo y del movimiento LGT y que contrasten sus informaciones (hay que decir que todavía demasiado a menudo se notan los prejuicios y estereotipos del propio periodista en el tratamiento de la información)

5. Durante muchos años, desde los medios se ha contribuido a presentar una imagen negativa de gays, lesbianas y transexuales atada a aspectos como el sufrimiento, enfermedades como el sida, el suicidio o la prostitución. Por eso pedimos que en las noticias protagonizadas por lesbianas, gays o transexuales o en los productos de ficción, **no se presente una imagen de las personas LGT como si estuviera vinculada intrínsecamente con situaciones truculentas, la enfermedad, la muerte o el sufrimiento**

6. El movimiento LGT ha sido y es un factor clave de los cambios sociales de las últimas décadas y ha contribuido y contribuye a construir una sociedad más igualitaria y más libre.

Dentro del movimiento LGT hay un gran número de organizaciones y grupos con estrategias y reivindicaciones muy diferentes. Consideramos que los medios de comunicación tienen que hacerse **eco de la actividad y reivindicaciones de los movimientos LGT** dando cuenta de su pluralidad, diversidad y contribución a la construcción de una sociedad más libre y democrática

7. Actualmente son pocos las y los **profesionales lesbianas y gays de los medios de comunicación** que viven con naturalidad y públicamente su opción sexual. A menudo, los que no han salido del armario esgrimen que no se tiene por qué hacer bandera de la opción sexual. A esta afirmación se pueden hacer, al menos, dos objeciones: hay que tener en cuenta la importancia de los personajes públicos como referentes (y, por lo tanto, pueden contribuir a construir una imagen más plural y positiva) y, además, no decirlo supone aceptar los discursos homófobos que dicen que ser gay/lesbiana es algo a esconder y de lo que avergonzarse. Desde aquí alentamos a los y las profesionales de los medios de comunicación gays y lesbianas a vivir abiertamente y libremente su opción sexual.

8. La homofobia a menudo se transmite a través del lenguaje, por eso hacemos las siguientes **propuestas terminológicas**:

-En vez de hablar de homosexuales o de comunidad homosexual es preferible hablar de lesbianas y gays, puesto que el uso de un término que pretenda incluir ambos grupos suele comportar la invisibilización de las lesbianas. Formular estas distinciones, contribuye a visibilizar que, aun cuando compartimos algu-

DECÁLOGO

nas condiciones de vida y objetivos de lucha, somos dos colectivos diferenciados. A su vez, al hablar de transexuales es recomendable diferenciar mujeres y hombres transexuales, puesto que sino estos últimos suelen quedar invisibilizados.

-La palabra homosexual es un término médico que se creó en el siglo XIX cuando se consideraba que ser gay/lesbiana era una enfermedad. De ahí que apostemos por utilizar los términos lesbiana y gay, puesto que no connotan ninguna discriminación.

-Extender el uso de los términos homofobia, lesbofobia y transfobia entendidos como aversión a gays, lesbianas y transexuales respectivamente.

-Normalizar el uso del término gay como palabra propia de nuestra lengua (por lo tanto, evitar escribirla en cursiva como si se tratara de un neologismo) puesto que se trata de una palabra de origen occitano y que, además, actualmente, forma parte del lenguaje cotidiano

-Con respecto al tratamiento de los y las transexuales, a menudo el/la periodista se refiere a la/el transexual en función del sexo de nacimiento en vez de hacerlo en función del género con el que se identifica. El género con qué se debe tratar tiene que estar determinado por la propia persona, en función de su voluntad no de su nacimiento, al margen de consideraciones legales y médicas.

Gays, lesbianas y transexuales de objetos a sujetos

9. Lesbianas, gays y transexuales **aparecemos en los medios de comunicación como objetos** sobre los cuales la sociedad

heterosexista opina si debemos tener los mismos derechos o no, si nos aceptan o no, etc. Actualmente, un debate muy habitual en los medios de comunicación es si podemos casarnos y adoptar hijos. En estos debates suelen haber representantes de la Iglesia (que, sorprendentemente en un Estado no confesional, siempre se les pregunta si tenemos que poder acceder a la boda civil) y médicos o psicólogos (cosa que nos recuerda que no estamos tan lejos de la consideración de lesbianas, transexuales y gays como enfermos). Transexuales, gays y lesbianas no queremos continuar siendo objeto de debate, no queremos que la sociedad heterosexista, ni representantes de la Iglesia ni de la "Ciencia" continúen opinando sobre como tenemos que vivir. A la vez, creemos que no se tiene que dar la voz a personas que tengan opiniones claramente homófobas, lesbófobas y tránsfobas puesto que el límite de la libertad de expresión debe ser el respeto a los derechos humanos.

10. Somos los gays, las lesbianas y los y las transexuales quienes tenemos que decidir qué derechos y libertades son por los que queremos luchar; en definitiva, por cómo queremos vivir: **Queremos ser sujetos, protagonistas de nuestro discurso;** queremos hacer oír nuestra voz no desde la necesidad de aceptación sino desde la fuerza: no sólo haciendo público lo que pedimos sino también mostrando lo que queremos aportar para construir una sociedad en la que todas y todos seamos más libres e iguales.

DEKALOGOA

GAY, LESBIANA ETA TRANSEXUALAK KOMUNIKABIDEEN AURREAN. 2004ko azaroaren 13 eta 14an Collectiu Gay de Barcelona eta Infogay aldizkariak antolatutako *25 anys bellugant la ploma; gays, lesbianes i transsexuals davant dels mitjans de comunicació* jardunaldietan eztabaidatu eta sortutako agiria.

Azken urte hauetan lesbiana, gay eta gizonezko-emakumezko transexualok (LGT) hedapen handiagoa lortu dugu komunikabideetan. Halere, komunikabideek oraindik ere jakespegi heterosexistak darabiltzate, kasu batzutan ez ikusiarena eginez edo LGT kolektiboa bazterketarekin eta estereotipo jakin batzuekin lotuz. Estereotipoek izateko eta bizitzeko aukera ikaragari anitza estaltzen dute: batez ere gayen irudi elitista eta baztertzaila gailentzen dute, bizimodu hau jarraitu nahi ez duten edo ezin duten gayak zokoratuz. Gainera, komunikabideetan emandako azaleratze hau ez da guztiontzat berdina izan: gizonezko transexualak eta lesbianak ikusezin samar segitzen dute.

LGT mugimenduak, bere aniztasunetik, bizimodu desberdinak ugaltzen lagundu eta laguntzen du, jendarte heterosexista eta patriarkar honetan generoak ezartzen dituen kateen loturetatik askeagoak diren pertsonak sortuz. Demokratikoa izan gura duen jendarte batean komunikabideek askatasunaren, berdintasunaren eta bizimodu aniztasunaren balioak transmititzeko konpromisoa hartu behar dute.

Dekalogo honetan aspaldion egindako hainbat hausnarketa bildu nahi izan ditugu, LGTekiko komunikabideen jokabidearen inguruko hausnarketak, gero, praktikotasunari begiraturik, komunikabideetako profesionalen artean zabaltzeko.

Dekalogo honek komunikabide generalistekiko LGT mugimenduaren jarrera kritikoa eta hauei proposamenak egiteko nahia islatzen ditu. Lan kritiko hau egiteaz gain, LGT kolektiboaren komunikabide propioak sortzen eta mantentzen jarraitu behar dugula uste dugu, beraietan geure burua aztertu, kritikatu eta eraiki ahal izaten segitzeko.

Gune eta une jakin batean sortutako dekalogoada. Hemen bildutako aldarrikapenek egoera zehatz honi erantzuten diote; beraz, denborarekin aldatu egin beharko dira. Funtsezkoa da gay, lesbiana eta emakumegizon transexualok komunikabideetan dugun presentziaren inguruko eztabaida bizirik mantentzea, eta gure aldarrikapenak egoera aldatzen doan heinean aldatuz joatea, beti

DEKALOGOA

helburu berriak ezarri, jendarte gero eta aintzago batera hurbiltzeko.

PROPOSAMEN LGT KOMUNIKABIDEEI

Lesbiana, gay eta transexualen irudia komunikabideetan

1. Gaien **presentzia eta ikusgarritasunari** dagokionez aurrerapen nabaria eman da komunikabideetan azken garaian; hala ere, lesbiana eta gizon-emakume transexualak ia ez dira ikusten. Bereziki gzonezko transexualen eta lesbianen presentzia handitu behar dela deritzogu, beraiek baitira LGT kolektibo barruan ez ikusienak. Gainera, guztion presentzia hau eremu guztietara zabaltzeko beharra dago, ez da aukera eta identitate sexualaz ari garen egoeratarik bakarrik mugatu behar.

2. Lesbiana, gay eta transexualen **irudi ezberdin eta askotarikoak** sustatu beharra dago. Sarritan, komunikabideek gaya erosteko ahalmen handiko gizon gazte eta erakargarri moduan erakusten digute. Irudi hau kontsumista eta baztertzaila da ez baitu kontuan hartzen adin, gizarte-klase eta arraza guztietako gayak direla. Bestalde, lesbianen eta gizon transexualen kasuan ez dago estereotipo ezarriarik komunikabideek ez ikusiarena egiten baitute. Amaitzeko, emakumezko transexualen gainean islatzen den irudi estereotipatua sarri begirune gabekoa izatera iristen da. Honez gain, askotan aukeraketa eta identitate sexuala lesbiana, gay eta transexualen bizitzan faktore

erabakigarritzat erakutsi digute, beti gure sexualitateak sorlitzakeen gatazkez arduratuta biziko bagina bezala. Gure sexualitateak sufritu eragin digu, bai, errepresio, bazterketa eta erasoz beteriko iragan kolektibo bati lotzen baikaitu gizarte heteropatriarkar batean bizi izateak, baina gure aukeraketa eta identitate sexuala ez dira gay, lesbiana eta transexualon bizitzaren ardatz bakarrak: beste ezinbesteko gai edo esparru bat direla erakutsi beharra dago familia, lana, adiskidetasuna eta abarren ondoan.

3. Komunikabideen produktu guztietako hizkeretatik **homofobia desagerrarazteko** ahalegin handiagoa egin beharra dago (entretanimendu saioetan batez ere, beraietan oso ohikoa baita). Askotan, inor mindu gura barik, eguneroko hizkeran oso errotutako esamolde homofoboak erabiltzen dira. Norbait umiliatzeko popatik hartzea bidaltzea, marikoikeria txotxolokeriaren sinonimotzat hartzea, edo iraintzeko mari-mutil, maritxu, eta antzeko esamoldeak erabiltzeko ohiturak ezabatzen ahalegindu beharra dago. Estereotipoak sustatzen dituzten esarek ere samina sortzen dute, sexu aukeraketaz trufatzen direnen moduan, edota erasotzeko edo gutxieteko sexu aukeraketa ezbaian jartzen dutenak. Sarritan hizkera hau erabiltzen duten pertsonak ez dira jabetzen norbait mindu dezaketela. Kontuan eduki beharko lukete esatera hauek lesbiana, transexual eta gayok, gure bizimoduagatik, txikitatik umiliatu eta erdeinatu gaituzten egoeratan oinarrituta daudela.

Informazioaren tratamendua

4. LGT gaien inguruko berrien

tratamendu profesional eta zorrotza

eskatzeko dugu. Horregatik ezinbestekoa da gaiaz jardun behar duten profesionalak LGT mugimenduaren sustraiak eta egungo errealitatea sakonki ezagutzea eta euren informazioak egiaztatzea (esan beharra dago, oraindik ere, informazioa jorrazteko garaian kazetariaren aurreiritzi eta estereotipoak sarri igartzen direla).

5. Urte askotan komunikabideek sufrimendurekin, HIES a bezalako gaixotasunekin, buru hilketekin eta prostituzioarekin lotutako gay, lesbiana eta transexualen irudi ezkorra islatzen lagundu dute. Hori dela eta, lesbiana, gay edo transexualek parte hartzen duten berrietan edo fikziozko ekoizkintetan zera eskatzen dugu: **gay, transexual edo lesbiana izaera ez dadila agertu gaixotasunarekin, egoera beldurgarriekin, heriotzarekin edo sufrimendurekin berezko loturak balitu bezala.**

6. LGT mugimendua azken hamarkadetakoa izan da eta da, eta jendarte berdino eta askeago bat eraikitzen lagundu du eta laguntzen ari da. LGT mugimenduaren barruan talde eta erakunde ugari daude estrategia eta aldarrikapen oso desberdinekin. Komunikabideek **LGT mugimenduen ekintza eta aldarrikapenak aipatu behar** dituztela uste dugu, jendarte aske eta demokratikoago baten eraikuntzan ematen duten laguntza agerraraziz, baina beraien desberdintasunak eta aniztasuna kontuan hartuz.

7. Gaur egunean **komunikabideetako profesional gay eta lesbiana** gutxi bizi dute bere sexu aukeraketa jendaurrean eta naturaltasunez. Usu, armairutik atera ez direnek ez dela zertan sexu aukeraketa aldarrikatu behar diote. Baieztapen honen inguruan, gutxienez, bi gauza ditugu esateko: bata, oso garrantzitsua dela pertsonaia ospetsuak eredu izatea (horrela LGT kolektiboaren irudi baikor eta anitzagoa eraikitzen lagun dezakete); eta bestea, norbera gay/lesbiana dela ez esateak lotsatzeko eta ezkutatzeko moduko gauza dela dioen arrazoibidea onartzea suposatzen duela. Komunikabideetako profesional gay/lesbianak bere sexu aukeraketa askatasunez eta jendaurrean bizitzera bultzatu nahi ditugu.

8. Homofobia hizkuntzaren bidez transmititzen da askotan; horregatik ondorengo **proposamen terminologikoak** egin nahi ditugu:

-Homosexualez edo komunitate homosexualari buruz hitz egin beharrean hobe da lesbiana eta gayez mintzatzea, zeren eta bi taldeak barnean hartu nahi dituzten terminoak erabiltzeak lesbianezi ez ikusiarena egitea dakar. Nahiz eta bizibaldintza eta borroka-helburu batzuk berberak ditugun, bereizketa hau egiteak bi kolektibo desberdindu gairela agerrarazten laguntzen du. Transexualei dagokionez, emakumezko eta gizonezko transexualek desberdintzea proposatzen dugu, bestela azken hauek ikusezin gertatzen dira.

-Homosexual terminoa XIX. mendean sortutako termino medikoa da, gay/lesbiana izatea gaixotasuntzat hartzen zenekoa.

DEKALOGOA

Hori dela eta, lesbiana eta gay terminoak erabiltzearen aldekoak gara, ez baitute bereizkeria kutsurik.

-Homofobia, lesbofobia eta transfobia terminoen erabilera zabaltzea gurako genuke, hurrenez hurren gay, lesbiana eta transexualenganako gorrotoa adierazteko.

-Hizkuntzan berezko hitz legez hartuz gay terminoaren erabilera normaltzea nahi genuke (hau da, hizki etzanetan ez idaztea neologismoa balitz bezala) okzitaniar jatorrizko berba baita, eta, gainera, eguneroko hizkeran guztiz bameratua dago.

-Transexualekiko tratamenduaren gainean, kazetaria askotan transexualaren jaiotza-generoaz aritzen da, transexualak bere burua identifikatzen duen generoaz aritu ordez. Zein generorekin identifikatu protagonista, genero harexekin tratatu behar da berria, kazetariaren, medikuen edo legeen iritzia alde batera utzita.

Gay, lesbiana eta gizonezko - emakumezko transexualak objektu izatetik subjektu izatera

9. Lesbiana, gay eta gizonezko-emakumezko transexualak **objektu legez agertzen dira komunikabideetan**, zeinetan jendarte heterosexistak onartzen dituen ala ez, eskubide berberak dituzten ala ez, eta abarrez bere iritzia ematen duen. Gaur egun, komunikabideetan oso ohikoak egin dira ea (zibilez) ezkon gaitzkeen inguruko eztabaidak, edo seme-alabak adopta ditzakegun. Eztabaida hauetan Elizaren ordezkariak izaten dira (harrigarria da Estatu ez konfesional batean pertsona hauei ezkontza zibilaren inguruko bere iritzia

eskatzea) eta mediku edo psikologoak (kontu honek oraindik ere lesbiana, transexual eta gayok gaixotzat jotzen gaituzten ikuspegitik ez gaudela hain urrun gogorarazten digu). Transexual, gay eta lesbianok ez dugu eztabaiden gaia izaten jarraitu nahi: ez dugu gura jendarte heterosexistak gure bizitzeko moduaz iritzirik eman dezan, ezta Elizaren edo zientziaren ordezkariak. Aldi berean us-te dugu ez zaiela ahotsik eman behar oso iritzi homofobo, transfobo edo lesbofobo argiak dituzten pertsoneri, adierazpen askatasunaren muga giza-eskubideekiko begirunea izan behar baita.

10. Guk geuk, gay, lesbiana eta transexualok, erabaki behar dugu zein eskubide eta askatasunen alde borrokatu behar dugun, hau da, zelan bizi nahi dugun. **Subjektu izan gura dugu, geure diskurtsoaren protagonista;** gure ahotsa geure indarretik sentiarazi nahi dugu, eta ez aintzat hartuak izateko beharretik. Gure eskakizunak plazaratuz, guztiok askeago izango garen berdintasunezko jendarte eraikitzeke eman dezakegun ekarpena erakutsi nahi dugu.

DECÁLOGO

GAIS, LESBIANAS E TRANSEXUAIS ANTE OS MEDIOS DE COMUNICACIÓN.

Documento elaborado e discutido no marco das xornadas *25 anys bellugant la ploma; gais, lesbianes i transsexuals davant dels mitjans de comunicació*, organizadas pola revista Infogai e o Colectivo Gai de Barcelona o 13 e 14 de novembro de 2004.

Lesbianas, gais e mulleres e homes transexuais (LGT) avanzamos moito nos últimos anos no tocante á presenza nos medios de comunicación. Pero aínda así, os medios de comunicación continúan adoptando un punto de vista heterosexista desde o cal o tratamento do colectivo LGT vai ligado a estereotipos, exclusións e invisibilidades. Os estereotipos impiden dar conta da inmensa diversidade de formas de vivir e de ser. Asemade, estes estereotipos fan que se privilexie unha imaxe, sobre todo do gai, moi elitista, que resulta excluinte e marxina aos gais que non poden ou non queren seguir este modelo de vida. Finalmente, este avance da presenza nos medios non é a mesma para todo o mundo por igual: homes transexuais e lesbianas restan bastante invisibilizados.

O movemento LGT, desde a súa pluralidade, contribuíu e contribúe a multiplicar as formas de vivir para construír persoas máis ceibes das cadeas que supón o xénero no marco dunha sociedade heterosexista e patriarcal. No marco dunha sociedade que se quere

democrática, os medios de comunicación deben comprometerse coa transmisión de valores como a liberdade, a igualdade e a diversidade de modelos de vida.

Este decálogo ten a vontade de aglutinar moitas das reflexións que se veñen facendo desde hai anos sobre o tratamento que fan os medios de comunicación sobre LGT ofrecendo un punto de vista práctico, co gallo de estendelo aos e ás profesionais dos medios de comunicación.

O decálogo enmárcase nunha actitude crítica e propositiva cos medios de comunicación xeralistas elaborada desde o movemento LGT. Paralelamente a esta labor crítica, consideramos que se ha de continuar traballando na liña de crear e manter medios de comunicación propios do colectivo LGT desde os que poidamos continuar repensándonos, criticando e construíndo.

Trátase dun decálogo que se enmarca nun espazo e nun momento determinados.

DECÁLOGO

As reivindicacións que aquí recolleemos responden a esta realidade concreta. Co tempo será preciso revisalas. Cómpre estar atentos, manter vivo o debate sobre a nosa participación como gais, lesbianas e homes e mulleres transexuais nos medios de comunicación. Cómpre ir actualizando as demandas en función de como vaia cambiando a situación para continuar marcándonos obxectivos que contribúan a avanzar cara a unha sociedade cada vez máis plural.

PROPOSTAS LGT AOS MEDIOS DE COMUNICACIÓN

Imaxe de lesbianas, gais e transexuais nos medios de comunicación

1. Aínda que nos últimos anos houbo un avance bastante notable na **presenza e na visibilidade** dos gais nos medios de comunicación, as lesbianas e os/as transexuais continúan tendo pouca presenza nos medios. Ademais, é necesario ampliar esta presenza a tódolos ámbitos, non só cando se fai referencia estritamente á opción e á identidade sexuais. Consideramos que cómpre reforzar especialmente a presenza de transexuais masculinos e de lesbianas, xa que dentro do colectivo LGT son os máis invisibilizados.

2. Cómpre promover unha **imaxe plural e diversa** de lesbianas, transexuais e gais. A miúdo tense promovido a imaxe do gai coma un home mozo, con poder adquisitivo e atractivo. Esta imaxe resulta consumista e excluinte porque non ten en conta que hai gais de tódalas idades, clases sociais e etnias. No

caso das lesbianas e dos homes transexuais, non hai un estereotipo tan establecido porque son practicamente invisibilizados nos medios de comunicación. No tocante ás mulleres transexuais, transmítese unha imaxe estereotipada que a miúdo chega a ser unha falta de respecto. Ademais, asiduamente tense mostrado a opción e a identidade sexuais coma uns factores determinantes das vidas de lesbianas, gais e transexuais, coma se vivisemos sempre preocupados polos posibles conflitos que xera a nosa sexualidade. Anque é certo que a nosa sexualidade tenno creado sufrimento polo feito de vivir nunha sociedade heteropatriarcal e conéctanos cun longo pasado colectivo de represión, discriminación e agresións, a vida de gais, lesbianas e transexuais non xira nada máis ao redor da nosa opción e identidade sexuais: cómpre mostrar que son un ámbito vital máis á beira doutros coma o familiar, laboral, o das amizades...

3. Cómpre facer un esforzo meirande para **suprimir a homofobia** da linguaxe de tódolos produtos dos medios de comunicación, sobre todo nos programas de entretemento, onde é especialmente frecuente. Aínda que a miúdo se empregan expresións homófobas sen vontade de ofender porque están moi arraigadas na linguaxe cotiá, cómpre facer un esforzo para eliminar, por exemplo, dar polo cu como sinónimo de degradar a alguén, mariconada para dicir que unha cousa é insubstancial, ou a utilización como insultos de verbas como bollera, marimacho, travelo ou marica. Tamén resultan ofensivos os chistes que promoven estereotipos e que se burlan ou utilizan o cuestionamento da opción sexual como

forma de atacar ou deslexitimar. A miúdo as persoas que utilizan esta linguaxe non son conscientes de que poden ofender a alguén, pero deberían de ter en conta que estas expresións están relacionadas coas situacións nas que, desde a infancia, lesbianas, transexuais e gais se nos ten degradado e humillado pola nosa forma de vivir.

Tratamento da información

4. Reclamamos un **tratamento profesional e rigoroso das noticias referentes a temas LGT**. Por iso é necesario que os e as profesionais que traten o tema coñezan a fondo as orixes e a realidade actual do movemento LGT e que contrasten as súas informacións (hai que dicir que aínda demasiado a miúdo nótanse os prexuízos e estereotipos do ou da xornalista no tratamento da información).

5. Durante moitos anos, desde os medios contribuíuse a presentar unha imaxe negativa de gais, lesbianas e transexuais asociada a aspectos coma o sufrimento, enfermidades como o side, o suicidio ou a prostitución. Por iso pedimos que nas noticias protagonizadas por lesbianas, gais ou transexuais ou nos produtos de ficción, **non se presente a condición de gai, transexual ou lesbiana coma se estivese conectada intrinsecamente con situacións truculentas, a enfermidade, a morte ou o sufrimento**.

6. O movemento LGT foi e é un actor clave dos cambios sociais das últimas décadas e contribuíu e contribúe en construír unha sociedade máis igualitaria e máis libre. Dentro

do movemento LGT hai un grande número de organizacións e grupos con estratexias e reivindicacións moi diferentes. Consideramos que os medios de comunicación deben facerse **eco da actividade e as reivindicacións dos movementos LGT** dando conta da súa pluralidade, diversidade e contribución á construción dunha sociedade máis libre e democrática.

7. Actualmente son poucos os e as **profesionais lesbianas e gais dos medios de comunicación** que viven con naturalidade e publicamente a súa opción sexual. A miúdo, os que non saíron do armario esgrimen que non se ten porque facer bandeira da opción sexual. A esta afirmación pódenselle facer, polo menos, dúas obxeccións: é moi importante que os personaxes públicos sexan uns referentes (xa que así poden contribuír a construír unha imaxe máis plural e positiva do colectivo LGT) e, ademais, non dicilo supón aceptar o discurso homofóbico que di que ser gai/lesbiana é unha cousa que cómpre amagar e da cal é necesario avergoñarse. Desde aquí animamos aos e ás profesionais gais e lesbianas dos medios de comunicación a vivir publicamente e en liberdade a súa opción sexual.

8. A homofobia soe transmitirse a través da linguaxe, por iso facemos as seguintes **propostas terminolóxicas**:

-En vez de falar de homosexuais ou de comunidade homosexual é preferible falar de lesbianas e gais, xa que o uso dun termo que pretenda incluír ámbolos dous grupos soe comportar a invisibilización das lesbianas. Formular estas distincións

DECÁLOGO

contribúe a visibilizar que, aínda que compartimos algunhas condicións de vida e obxectivos de loita, somos dous colectivos diferenciados. Ademais, ao falar de transexuais é recomendable diferenciar mulleres e homes transexuais, xa que se non estes últimos soen ficar invisibilizados.

-O termo homosexual é un termo médico que se creou no século XIX cando se consideraba que ser gai/lesbiana era unha enfermidade. Por este motivo apostamos por empregar os termos lesbiana e gai, xa que non connotan unha discriminación.

-Estender o uso dos termos homofobia, lesbofobia e transfobia entendidos coma aversión a gais, lesbianas e transexuais respectivamente.

-Normalizar o uso do termo gai como palabra propia da lingua (por tanto, evitar escribila en cursiva como se se tratase dun neoloxismo) xa que se trata dunha palabra de orixe occitano [lingua irmá no caso do catalán no que se acha o orixinal deste documento] e que, ademais, actualmente forma parte da linguaxe cotiá.

-Polo que respecta ao tratamento dos e das transexuais, frecuentemente o/a xornalista refírese ao/á transexual en función do sexo de nacemento en vez de facelo en función do xénero co cal se identifica. O xénero co que debe ser tratado ha de estar determinado pola mesma persoa en función da súa vontade e non do seu nacemento, á marxe de consideracións legais e médicas.

Gais, lesbianas e homes e mulleres transexuais de obxectos a suxeitos

9. Lesbianas, gais e mulleres e homes transexuais **aparecemos nos medios de**

comunicación como obxectos sobre os que a sociedade heterosexista opina se somos dignos de ter os mesmos dereitos ou non, se nos aceptan ou non, etc. Actualmente, un debate moi habitual nos medios de comunicación é se habemos de poder casar (polo civil) e adoptar fillos. Nestes debates soe haber representantes da Igrexa (a quen, sorprendentemente nun Estado non confesional, sempre se lles pregunta se habemos de poder acceder ao casamento civil) e médicos ou psicólogos (cousa que nos recorda que non estamos tan afastados da consideración de lesbianas, transexuais e gais como uns enfermos). Transexuais, gais e lesbianas non queremos continuar aparecendo como obxecto de debate: non queremos que a sociedade heterosexista, nin representantes da Igrexa nin da ciencia continúen opinando como debemos vivir. Asemade, cremos que non se debe dar voz a persoas que teñan opinións claramente homófobas, lesbófobas ou tránsfobas xa que o límite da liberdade de expresión ha de ser o respecto aos dereitos humanos.

10. Somos os gais, as lesbianas e os e as transexuais quen debemos decidir por que dereitos e liberdades queremos loitar; en definitiva, por como queremos vivir. **Queremos ser suxeitos, protagonistas do noso discurso;** queremos que se escoite a nosa voz non desde a necesidade de aceptación senón desde a forza: non unicamente facendo público o que pedimos senón tamén mostrando o que podemos aportar para construír unha sociedade onde todas e todos sexamos máis libres e iguais.

Aplicacions i anàlisi de notícies GLT a la premsa

Piden que un violador pague a su víctima un tratamiento de reorientación sexual

Adoptó un rol femenino | La familia de un menor violado en un piso de Rubí ha reclamado a la Audiencia de Barcelona que el agresor del niño, que tenía ocho años cuando sufrió los abusos, asuma el coste de un tratamiento de reorientación sexual de la víctima. Los forenses que examinaron al menor constataron que el pequeño, de nueve años, ha asumido un rol femenino y, desde

que sufrió la agresión, el 31 de julio de 2002, adopta unas actitudes y unos gestos "amanerados". Las psicólogas que tratan al menor también coincidieron en afirmar que la violación le causó secuelas "psíquicas", con conductas agresivas hacia su madre, desobediencia sistemática y la continua adopción de posturas femeninas, manifestando explícitamente su deseo de indetificar-

se con la figura femenina. Los informes psicológicos advierten también que el estado del niño puede desembocar en "una serie de conductas inadecuadas, como la promiscuidad o que se prostituya". Por eso la familia reclama que, además de la pena de prisión, el acusado pague el tratamiento, que supera ya los 5.500 euros. La fiscal solicita 15 años de cárcel y 30.060 euros de indemnización.

20 Minuts, febrer 2004

Al marge de la lícita denúncia d'aquesta violació, el tractament de la notícia és una perla... de la homofòbia i la confusió. Què és un tractament de reorientació sexual? Estem parlant d'electroshocks o s'ha evolucionat? Com és que el/la periodista es fa ressò acriticament d'una notícia en la què es presenta l'homosexualitat com a malaltia a ser tractada? I la relació causal entre violació, promiscuitat i prostitució com a relació causal entre noi amariconat, promiscuitat i prostitució? És una malaltia que el nen adopti una postura femenina? És a causa de la violació?

Una chica australiana de 13 años podrá cambiar de sexo

Un tribunal ha tenido en cuenta la tendencia suicida de la menor, que se crió como varón

EL PERIÓDICO MELBOURNE

Un tribunal de asuntos familiares, en la ciudad australiana de Melbourne, ha estado un polémico precedente al autorizar el cambio de sexo de una menor de edad. Alex, una chica de 13 años, podrá comenzar un tratamiento para convertirse en un muchacho. Los jueces han aceptado la opinión de los psicólogos que aludieron a las tendencias suicidas de la adolescente, quien se considera un chico atrapado en un cuerpo femenino.

Desde la cuna, Alex fue tratada y educada como un varón por su padre, que falleció cuando tenía 6 años. Médicos y expertos en ética médica han criticado la autorización de cambio de sexo, dado que se trata de una persona muy joven, que quizá no calibre las consecuencias a largo plazo de su decisión.

Para limitar los riesgos, el trata-

miento será paulatino, con la posibilidad, en una primera fase, de dar marcha atrás, si el paciente cambia de idea. Hasta los 16 años sólo se le administrará una medicación para impedir las menstruaciones. Después, durante los dos años siguientes, recibirá un tratamiento irreversible de testosterona; las hormonas masculinas que le ayudarán a conseguir una voz más grave y a ganar musculatura.

Por último, a partir de los 18 años, podrá someterse a una operación de los órganos genitales. «Es cargar una responsabilidad muy pesada sobre las espaldas de un niño», ha declarado preocupado el presidente de la asociación médica australiana Bill Glasson. «Yo creo, ha añadido, que la sociedad debe debatir este problema».

El Periódico, 15 d'abril de 2004

Per què el/la periodista transmet una imatge tant negativa i problemàtica del cas quan sembla que l'Alex viu amb naturalitat com a nen des que va néixer? Si l'han educat i se sent nen des de sempre perquè s'entossudeixen a referir-s'hi en femení? Haurà d'esperar a estar operat per ser tractat en masculí? Per què l'article només es fa ressò de les opinions en contra? Cap persona ni organització recolzava la decisió de l'Alex? Per què es barreja tendenciosament el tema de l'intent de suïcid i la transexualitat?

El català "pertorba" la integració al país, segons un jutge càntabre

El magistrat atorga la custòdia d'uns nens al seu pare perquè volen estar amb ell i, a més, la mare viu a Lleida

El jutge va dictar a mitjans del setembre passat un acro en revolta les mesures provisionals "custòdia dels fills, patria potestat, etc.", que des d'aquell dia haurien de regir la relació entre els excoïngues i els seus fills. El 10 de novembre va començar la sentència definitiva sobre el procés de separació de la parella. És en la resolució de referència al tema lingüístic com un dels elements que, al seu entendre, justifiquen que

els fills es quedin amb el pare. Mentre que a la sentència de separació l'element de la llengua no hi apareix.

La parella, formada per Joan Eloy M. i Elena P., es va casar l'any 1999 i van establir-se al municipi càntabre de Torrelavega. Ara fa dos anys, la dona va abandonar la relació i se va traslladar a viure a Lleida, ciutat de residència de la que, companya sentimental, A. Lleida, Elena es va dedicar a

buscar escola i institut per als seus fills de 8 i 13 anys i "en cap cas em van dir que tindrien problemes per a la integració, tot al contrari", va explicar abans.

El jutge del cas no ho ha entès així i considera que el trasllat dels menors a Catalunya els suposarà un treball per tema lingüístic. I, a més, recorda que els menors han mantingut el seu lloc de naixement per pare a Cantàbria. L'advocada de la dona, Soledad Castillo, entén que el jutge pot tenir arguments per dictar sentència a favor de l'Espana, i per això busca encara més fora de llei referències al tema lingüístic.

L'advocada de la dona entén que la referència a la llengua està fora de lloc

que es fa en la resolució de mesures provisionals.

Elena P. considera que els arguments sobre la llengua són "una excusa" del magistrat que "no m'ha donat la custòdia dels meus per la meua condició de catalana". La dona explica que durant el procés l'advocada del seu exmarit va basar tota l'argumentació en la seva tendència sexual fins a l'extrem de veure la seva condició de lesbiana com un problema que ha estat amb ella a Lleida i tampoc cap conflicte amb la seva companya sentimental.

Avui, 3 de març de 2004

Es retira la custòdia a la mare perquè se'n va a viure a un lloc de parla catalana o per què és lesbiana? Per què el periodista sobredimensiona el factor lingüístic i pràcticament amaga el factor del lesbianisme, quan la mateixa protagonista ho apunta com a causa principal? Per què el periodista no fa referència a la possible discriminació per opció sexual ni al títol ni al subtítol i no en parla fins a la meitat de la notícia?

Tractament dels diaris de les agressions

El Punt, 7 de maig de 2004

Tot i que en el tractament de les notícies es dona molt la veu a les associacions i en algunes notícies es mostra la diversitat i la riquesa del moviment, en d'altres només es dona la veu a una associació identificant-la com si portés la veu de tota la "comunitat homosexual". En el cas de la convocatòria de la concentració de protesta davant la Casa Batlló el 15 de maig, que va ser feta per un gran nombre d'associacions, en algun cas es presenta com si fos una sola associació qui la convocava.

Els suposats agressors de la parella gai diuen que va ser una baralla i no un atac homòfob

Declaren que no coneixien l'orientació sexual de les víctimes

● Els suposats agressors de l'atac a la parella amb motiu de l'orientació de Renfe del passeig de Gràcia van dir ahir davant el jutge que l'agressió va ser conseqüència d'una baralla.

La parella gai no va ser agredida sinó que es va veure implicada en una baralla. Aquesta és la versió que difonen els suposats agressors de l'agressió, que van declarar ahir al jutge d'instrucció número 31 de Barcelona. «La víctima que en va sortir més mal parat i després va fer-se un intercanvi de cops», va explicar l'advocat d'un dels imputats. Segons aquesta versió, el grup de joves menys pipes a l'entrada de l'estació quan va desfilarem de la parella, però violenta. «Va ser un incident previsible d'un partit», va afirmar el fiscal, que en canvi no va denunciar que alguns dels joves estaven vestits amb el fet, segons fonts judicials, un dels joves ho va arribar a reconèixer davant el jutge. Les mateixes fonts afirmen que alguns dels imputats van declarar que havien consumat alcohol durant tota la tarda i que continaven bevent a l'entrada de l'estació. Les víctimes van afirmar que els joves van utilitzar una ampolla durant l'agressió. Ahir, la versió de la parella és seguida a la dels cinc joves que des d'ahir estan imputats per un delicte de lesions. No obstant això, els mateixos imputats també ho presenten una denúncia per unes suposades lesions.

provoada per una de les víctimes. Els cinc joves, que van quedar imputats per un delicte de lesions, van negar l'atac a la condició sexual de les víctimes a través de la premsa.

► Petons per la tolerància. Un cinquantena de parelles de joves, lesbianes i transsexuals es van fer abraçades a l'entrada de la parella homosexual. Banderes triades, pancartes i cartells van acolorir l'acte, que reivindicava la llibertat d'expressió per a tothom. heterossexuals, lesbianes, G.D./D.B.

Els menors acusats d'agredir dos gais diuen que van començar ells

● Barcelona. Els tres menors imputats en la presumpta agressió començada per un grup de cinc joves d'estètica skin contra dos homosexuals a l'estació de Renfe del passeig de Gràcia van declarar ahir al jutge d'instrucció número 31 de Barcelona que van ser la parella la que els va agredir primer. / EFE

El punt, 22 de maig de 2004

També cal assenyalar que els diaris que han fet més seguiment de les diferents agressions han assignat les notícies a periodistes diferents. Aquest factor pot fer perdre coherència al conjunt del tractament. Probablement el fet que algun/a periodista estigui especialitzat/da en aquests temes contribueix a fer que el mitjà on treballa faci un tractament més acurat i que denoti un coneixement més aprofundit sobre el tema.

homòfobes de la primavera de 2004

El Punt, 27 d'abril de 2004
 El diari El Punt és el que probablement ha fet més i millor seguiment de les notícies relacionades amb aquest tema. Per exemple, en el cas de la notícia de les agressions de Sabadell ressalta els elements "polítics" i deixa per al final la descripció de les agressions, evitant el tractament sensacionalista.

El Punt, 28 d'abril de 2004
 Hi ha un cert desconeixement del moviment gai-lesbià, que es nota en els noms inexactes de diverses associacions en diaris com l'Avui o La Vanguardia, que, entre altres errades, bateja Joves per l'Alliberament Lesbià i Gai com a Joves Gais de l'Autòno-

Clos qualifica «d'intolerable» l'agressió a una parella gai
 ● Barcelona. L'alcalde de Barcelona, Joan Clos, va afirmar ahir que l'agressió a una parella d'homosexuals a l'estació de Renfe del passeig de Gràcia és «intolerable». Segons Clos, s'ha de tallar «d'arrel» aquest tipus de conducta. El portaveu del PSC, Miquel Iceta, va demanar ahir a la fiscalia i a la policia que actuï amb «fermesa» en aquest cas. Per Iceta, «és absurd i incomprendible» que «s'identifiqui els autors i se'ls deixi en llibertat perquè la víctima no ha presentat denúncia». / EFE

Avui, 26 d'abril de 2004
 Un aspecte positiu és que els mitjans de comunicació han recorregut molt a les associacions com a font d'informació i, globalment, s'ha donat la veu tant a les grans associacions com a les més petites, que en alguns casos treballen més a fons el tema de les agressions homòfobes, com és el cas del FAGC.

MÉS DE
50.000

vam omplir 3 vegades
la plaça Sant Jaume!

Moltes gràcies a tots i totes i
felicitats.

Cartell d'agraïment als assistents a la manifestació 28 J

T'hi esperem
l'any vinent!

Comissió Unitària
28 de Juny

